GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA: BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA" IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ XLIX.

SĖ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicar

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

№ 71. *Vinerĭ, 28 Martie (9 Aprilie).* **1886.**

Nou abonamentŭ
la
„Gazeta Transilvaniei".

Cu 1 Aprilie 1886 st. v., se va începe **unŭ nou abonamentŭ**, la care invitămŭ pe toțĭ onorații amicĭ și sprijinitorĭ ai foiei nóstre.

Prețulŭ Abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:

pe trei lunĭ **3 fl.**
„ șése „ 6 „
„ unŭ anŭ 12 „

Pentru România și străinătate:

pe trei lunĭ **10 francĭ**
„ șése „ 20 „
„ unŭ anŭ 40 „

Abonarea se póte face mai ușorŭ și mai repede prin **mandate postale**.

Abonațilorŭ de pân'acum li-se recomanda a însemna pe cuponŭ numĕrulŭ fășiei sub care au primitŭ ḑiarulŭ.

Domnii ce se vorŭ aboná din nou sĕ binevoéscă a scrie adresa lămuritŭ și a arĕta și posta ultimă.

Administrațiunea.

Brașovŭ 27 Martie 1886.

Mare iritațiune domnesce în taberele centraliștilorŭ din continentulŭ europeanŭ, fiind-că distinsulŭ și veteranulŭ bărbatŭ de statŭ alŭ Angliei, actualulŭ șefŭ alŭ cabinetului englesŭ, Mr. Gladstone are de cugetŭ a întroduce în Anglia federalismulŭ. Le este cunoscutŭ cetitorilorŭ noștri, că încă pe la mijloculŭ lunei lui Martie d-lŭ Gladstone a presentatŭ consiliului de miniștri unŭ planŭ pentru întroducerea unorŭ reforme radicale cu privire la Irlanda. Ceea ce voiesce Mr. Gladstone se póte resuma în următórele:

In Dublinŭ sĕ se întrunéscă unŭ parlamentŭ irlandesŭ, séu, cum se ḑice la noi, dietă, care sĕ trimită din sînulŭ sĕu representanțĭ în parlamentulŭ centralŭ din Londra. Acéstă dietă sĕ conducă tótă administrația insulei și ea sĕ fiă chemată a resolva și marea cestiune a împămêntĕnirei țĕranilorŭ-arendașĭ. Impămêntănirea voesce s'o facă Gladstone cu ajutorulŭ expropriării marilorŭ proprietarĭ pe spesele statului. Moșiele proprietarilorŭ sĕ fiă împărțite în micĭ parcele, și aceste sĕ se predé arendașilorŭ de acum pentru o plată anuală, care sĕ fiă mai mică decâtŭ prețulŭ arendei de astăḑĭ și sĕ pótă amortisa cu încetulŭ prețulŭ cumpărării. așa că arendașii după unŭ șirŭ de anĭ sĕ pótă deveni proprietarii pămênturilorŭ, ce se vorŭ împărți între ei. S'a făcutŭ calculația, că prețulŭ acestei expropriărĭ, ce va avé sĕ-lŭ plătéscă statulŭ, se va urca aprópe la două sute milióne livre sterlinge.

Pană astăḑĭ încă nu este cunoscutŭ cuprinsulŭ autenticŭ alŭ programei irlandese, ce vrea s'o ducă în împlinire Mr. Gladstone, dér se vorbesce, că primulŭ-ministru englesŭ ar merge așa departe în concesiunile sale, ca sĕ lase dietei irlandese și dreptulŭ de a-șĭ stabilì vămurile, accisurile și tóte dările și, décă Irlanda ar dorí sĕ-șĭ pótă stabili chiar și o valută propriă. Irlanda sĕ nu contribue cu nimicŭ în visteria imperiului, ér Anglia din parte-i sĕ nu dea nimicŭ pentru scopurile locale ale Irlandei.

Nu încape îndoială, că concesiunile de felulŭ acesta suntŭ peste așteptare de liberale și décă i-ar succede d-lui Gladstone a face se fiă primite de parlamentulŭ englesŭ, atuncĭ în adevĕrŭ că șĭ-ar încorona cariera cu-o mĕsură din cele mai însemnate și generóse față cu multŭ nedreptățita și urgisita Irlandă.

Astăḑĭ, în 8 Aprilie, va presenta Mr. Gladstone după a sa propriă declarare marele bilŭ privitorŭ la reforma administrației Irlandiei. Elŭ va întêmpina de sigusŭ o opozițiă înverșunată în sînulŭ parlamentului englesŭ și este întrebare, décă disciplina de ferŭ a partidei liberale o va feri de scisiune în fața cestiunei irlandese. A fostŭ destulŭ ca Mr. Gladstone sĕ presenteze o schiță a bilului sĕu consiliului de miniștri, pentru ca colegii sĕi, Chamberlain, conducĕtorulŭ partidei radicale, și Trevelyan sĕ-șĭ dea demisiunea din cabinetŭ. Cu tóte acestea se ḑice că Gladstone sperézá, că va avé în camerá o maioritate de 30 voturĭ pentru proiectulŭ sĕu.

Ne putemŭ aștepta așa dér la unŭ șirŭ de ședințe furtunóse, póte unice în analele parlamentului englesescŭ, mai alesŭ după ce opiniunea publică este fórte agitată contra politicei irlandese a lui Gladstone, cu privire la care scrise „Times:" „O politică, ce-o condamnă într'unŭ glasŭ lordulŭ Salisbury, lordulŭ Hartington și Mr. Chamberlain, nu póte fi niciodată politica poporului englesŭ."

Mai mulțĭ vhigiștĭ chiar s'au desbinatŭ de partida liberală din causa nemulțămirei lorŭ cu planulŭ de reformă alŭ lui Gladstone. Se crede că numĕrulŭ lorŭ se urcă până la 70. Se mai crede, că décă n'ar rĕuși, Gladstone ar fi hotărîtŭ sĕ disolve parlamentulŭ. Er ḑiarulŭ irlandesŭ „United Ireland" predice în casulŭ neprimirei bilului Home-Rule isbucnirea unui rĕsboiu civilŭ.

Mihailŭ Davitt arătà într'aceea cu ocasiunea unei adunărĭ a liberalilorŭ în Manchester, că nu se vorŭ cere așa marĭ jertfe precum se ḑice cu expropriarea Land-lorḑilorŭ din Irlanda. Acești lorḑĭ, ḑise Davitt, suntŭ nu numai politicesce, ci și în privința socială falițĭ, și este greu de a persuada pe contribuabilulŭ englesŭ, când stau sĕ móră de fóme sute de mii, ca sĕ plătéscă o sută milióne de livre sterlinge pentru o clasă trândavă și fără nicĭ o valóre în Irlanda, Cincĭ-ḑecĭ până la șése-ḑecĭ de milióne vorŭ fi destule spre a despăgubì pe lorḑii irlandesĭ.

Agitațiunea în contra politicei irlandese a lui Gladstone a aflatŭ resunetŭ până și în Austro-Ungaria. Fostulŭ ambasadorŭ englesŭ în Viena, Sir Henry Elliot, a scrisŭ în „Times" unŭ articulŭ, în care vrea sĕ dovedéscă, că relațiunile dintre Marea Britaniă și Irlanda nu s'ar puté regula printr'unŭ sistemŭ dualisticŭ asemenea celui din Austro-Ungaria.

Acestei enunciărĭ i-a venitŭ în ajutorŭ ḑilele aceste și comitele Beust, care, avêndŭ o convorbire cu corespondentulŭ ḑiarului „Times", s'a exprimatŭ cătră elŭ că ar fi mare deosebire între relațiunile Irlandei cu Englitera și ale Ungariei cu Austria. Ungaria, ḑise elŭ, a avutŭ istoria ei deosebită de a Austriei, limbă, moravurĭ și constituțiă vechiă deosebită. Poporulŭ a cerutŭ restabilirea constituției și acésta a trebuitŭ sĕ se restabiléscă. Nu așa este însĕ în Irlanda, aicĭ vorŭ sĕ fiă guvernatorĭ aceia, carĭ nu respectă legea, voiescŭ sĕ domnéscă inimicii reginei, membrii ligei.

Comitele Beust a fostŭ celŭ mai mare sprijinitorŭ alŭ dualismului, la facerea lui, dér cu acésta nu șĭ-a câștigatŭ renume mare în istoriă, nu șĭ-a căștigatŭ nicĭ chiar recunoscința Maghiarilorŭ, căcĭ cea mai lățită fóiă a lorŭ vorbindŭ de serviciele, ce le-a adusŭ elŭ pactului dualistŭ ḑice: „Avemŭ sĕ-i mulțămimŭ multŭ, décă este în acestŭ pactŭ ceva ce ar merita mulțămire."

Décă d-lŭ Beust cunósce și relațiunile din Anglia, așa cum le-a cunoscutŭ pe a-le nóstre, atuncĭ puținŭ potŭ aștepta Englesii dela sfatulŭ lui.

Intr'o vreme ḑiarele vorbiau de Ardealŭ ca de Irlanda Țĕrei unguresci. Ne prindemŭ că d-lŭ Beust n'a sciutŭ de acéstă țéră la 1867 ceva mai multŭ, ca de-o provinciă din cele descoperite în centrulŭ Africei!

Desbaterile asupra legii comunale.
(Fine.)

Emericŭ *Szivak* vede cu satisfacțiune acele mĕsurĭ mai stricte ale proiectului. Până acum comunele erau unŭ felŭ de republice, se satisfăcéu interesele singuraticilorŭ, ér comitatulŭ și statulŭ trebuiau sĕ asiste pasive. Primesce proiectulŭ.

Victor *Bezeredj* ḑice că proiectulŭ de lege formézá o garanță contra abusurilorŭ și relei economii. Primesce bucurosŭ proiectulŭ.

In ședința de Lunĭ, 5 Aprilie, iuà cuvêntulŭ:

Iosifŭ *Barla*, care critică proiectulŭ, pentru că restringe în felurite chipurĭ drepturile de libertate ale poporului. Diregĕtoriile comunale vorŭ fi molestate și supuse presiunilorŭ. Oratorulŭ condamnă purtarea camerei, care e gata a vota totŭ, a se juca cu miliónele, și amintesce în fine, că și în Roma în cele din urmă tóte se putéu cumpără. (Aci începe o discuțiune între oratorŭ și președinte din causa acestorŭ vorbe.) Oratorulŭ declară, că elŭ și partida sa va rĕmâné credinciosŭ vechilorŭ instituțiunĭ și de aceea votézá contra proiectului și pentru moțiunea lui Justh.

Iosifŭ *Vereșŭ* respinge proiectulŭ.

Iuliu *Horvath* recunósce că proiectulŭ arată unŭ progresŭ, dér totŭ n'a mersŭ așa de departe cum ar cere interesulŭ bine înțelesŭ alŭ statului. Interesulŭ statului cere o putere centrală forte, a cărei influință sĕ se validiteze pretutindenea, dela capitală până la cea din urmă comună, apoi numéscă-se ea politică liberală orĭ reacționară. Statulŭ trebue sĕ folosésca mijlócele care ducŭ la țelŭ. (Colomanŭ Thaly: Tocmai ca Jesuiții, scopulŭ sfințesce mijlóce.) Ar fi în interesulŭ statului ca în comunele micĭ notarii cercualĭ sĕ fiă numițĭ de fișpanŭ séu viceșpanŭ. Asta e necesarŭ, căcĭ suntŭ ținuturĭ întinse, unde nu găsescĭ o comună patriotă. Primesce proiectulŭ.

Ludovicŭ *Mocsary* nu póte primi acestŭ proiectŭ de lege, prin care se întinde, ca și prin legea municipală, nisuința spre biurocrațiă și spre lărgirea puterii guvernului ca unŭ firŭ roșu. Adresându-se cătră Iuliu Horvath, oratorulŭ combate doctrina, că individulŭ sĕ'șĭ jertféscă, fiă câtŭ de puținŭ, din libertatea sa în favorulŭ statului. Mai departe oratorulŭ condamnă espectorarea lui Horvath despre unele ținuturĭ ale țĕrii, unde, cum ḑice elŭ, nu se găsesce nicĭ o singură comună devotată statului. Naționalitățile compunŭ jumătatea poporațiunii țĕrii și nu se cade a-le învinovăți de lipsa de patriotismŭ. (Președintele ia în apărare pe Horvath.) Oratorulŭ susține moțiunea lui Justh.

Ministrulŭ președinte Tisza îșĭ apĕră proiectulŭ. Ce privesce espectorările lui Horvath, că în unele ținuturĭ ale țĕrii pe o întindere de milurĭ pătrate întregĭ nu poțĭ găsi unŭ organŭ de încredere din punctulŭ de vedere patrioticŭ și de aceea doresce ca notarii sĕ fie numițĭ, Horvath n'a înțeles'o așa ca Mocsary, anume că în acele ținuturĭ peste totŭ pe întinderĭ de milurĭ pătrate întregĭ nu esistă elemente patriotice. Afirmarea lui Horvath de altmintrelea ministrulŭ președinte nu o póte subscrie, deórece e esagerată. Cu tóte astea nu e nevoiă a se scandalisa cineva de asemenea esagerărĭ cum se audŭ fórte adesea în cameră, și anume Mocsary sĕ nu se grăbéscă așa tare a strînge la peptu'i, la fiece ocasiune, naționalitățile nemaghiare, deórece nimenea nu'i urmózá. Proiectulŭ nu e pĕtrunsŭ de firulŭ roșu alŭ absolutismului, ci intenționézá a asigura statului puterea d'a-șĭ validita voința sa chiar și în cea din urmă comună, întru câtŭ e necesarŭ. Rógă a se primi proiectulŭ.

Ludovicŭ Mocsary nu póte primi sfatulŭ ministrului președinte, care aci n'are mai multe drepturĭ decâtŭ oricare altŭ deputatŭ. De altmintrelea oratorulŭ nu vrea sĕ tréca de advocatulŭ naționalitățilorŭ nemaghiare și observă că dela desbaterea bugetului aḑĭ a doua óră s'a întêmplatŭ, că elŭ, și anume în urma vorbirei lui Horvath, a amintitŭ naționalitățile.

Juliu Justh polemiséză cu ministrulŭ președinte Proiectulŭ nu apĕră pe celŭ slabŭ contra celui tare, ci din contră dă celui tare cum e fișpanulŭ, drepturĭ și mai

marĭ, ér celui slabŭ nicĭ unŭ dreptŭ. Oratorulŭ îşĭ recomendă moţiunea spre primire.

După ce mai vorbesce ministru preşedinte, proiectulŭ se primesce, ca basă a desbaterei speciale, cu mare maioritate.

Turcia şi Grecia.

Relaţiunile dintre Turcia şi Grecia au ajunsŭ la unŭ gradŭ de încordare nespusŭ de mare. Acésta s'a pututŭ vedé din telegramele ce le-amŭ primitŭ erĭ. Se aşteptă în totŭ momentulŭ sĕ încépă ostilităţile între cele două state, mai cu sémă că trupele turcescĭ nu numai s'au apropiatŭ fórte multŭ de graniţele grecescĭ, ci o parte din ele au ocupatŭ, din ordinulŭ lui Eyub-paşa, posiţiunea situată pe teritoriulŭ grecescŭ între Tirnovo şi Zarkos şi au fortificat'o. Acéstă posiţiune predomină o parte a văii Salambria, dinsusŭ de Larissa.

Pe de altă parte ministrulŭ de rĕsboiu grecescŭ, Mavromichalis a inspectatŭ trupele dela graniţe şi fortificaţiunile în Arta, a ţinutŭ vorbirĭ rĕsboinice cătră oficerĭ, declarândŭ că trupele nu se vorŭ întórce îndĕrĕtŭ decâtŭ atuncĭ, când se va fi datŭ satisfacţiune onórei ţĕrii pe câmpulŭ de luptă.

In urma ostenelelorŭ zădarnice ce 'şĭ-au datŭ puterile d'a susţiné pacea, nu putemŭ aştepta altceva în situaţiunea acésta încordată, decâtŭ scirea că trupele turcescĭ s'au încăeratŭ cu cele grecescĭ.

Invĕţămentulŭ în Austria.

(Fine.)

»Póte că cineva — continuă ministrulŭ Gautsch — privesce într'acésta o jugnire a drepturilorŭ părinţilorŭ, eu însĕ nu. Suntŭ părinţĭ, a cărorŭ cea mai înaltă nisuinţă este de a avea copii nĕsdrăvanĭ. (Ilaritate.) Şi fiţĭ încredinţaţĭ, d-lorŭ, — întrebaţĭ pe domnii dela şcólele medii — de aceştĭ copii nĕsdrăvanĭ sufere fórte tare scóla medià.

„S'a amintitŭ de mai multe staturĭ, unde condiţiunile învĕţămentului suntŭ cu totulŭ altele, ca la noi — bună-óră Anglia. In acestŭ statŭ suntŭ întocmirile instrucţiunii şi ale educaţiunii cu totulŭ deosebite de ale nóstre. Şi eu sunt de acordŭ cu antevorbitorulŭ, ca sĕ se caute mijlóce şi căĭ, spre a acorda tinerimii nóstre într'o anumită vĕrstă mai multă libertate de mişcare, mai multŭ aerŭ curatŭ. Voiu încerca decĭ a face în acéstă direcţiune, ce este cu putinţă. (Aplause.) Insĕ la unŭ lucru trebue sĕ vĕ atragŭ atenţiunea. Credŭ, că abia se mai află altă ţéră, unde sĕ se cultive limbile clasice aşa de multŭ ca în Anglia. Décă s'a făcutŭ amintire de sistema belgică, eu trebue sĕ mărturisescŭ sincerŭ, că nu mĕ potŭ încăldţi pentru ea şi — anume, pentru că mie mi se pare, că tocmai prin sistema belgică nu se delătură inconvenientulŭ acela, care cu dreptŭ l'a relevatŭ antevorbitorulŭ meu şi pe care şi eu îlŭ împărtăşescŭ pe deplinŭ, — tocmai prin sistema belgică se admite într'unŭ gradŭ mai mare, ca la noi, alegerea timpuriă a profesiunii.

„Când cineva a absolvatŭ gimnasiulŭ la noi, atuncĭ elŭ este de regulă de 18 séu 19 anĭ şi-i stă calea deschisă în tóte direcţiunile. Dér cum stă tréba în Belgia? Unŭ ateneu ca cele de acolo are mai multe despărţĕminte şi carierele séu ocupaţiunile vieţei suntŭ determinate pentru carĭ califică frecvenţa fiecăruia din aceste despărţăminte. Pe când aşadéră pentru unŭ scolarŭ, care a absolvatŭ gimnasiulŭ alegerea unei cariere cade abia în anulŭ alŭ 19 séu 20, în Belgia, până la unŭ gradŭ óre-care, cade în alŭ 14 séu 15 anŭ. Eu sunt până la unŭ punctŭ órecare adversarŭ alŭ bifurcaţiunii scólelorŭ medii preste totŭ. (Bravo! Bravo!) *Nu sunt admirătorŭ alŭ scólelorŭ reale.* Scólele reale au făcutŭ servicii bune, recunoscŭ bucurosŭ acésta, se lucréză multŭ întrênsele, suntŭ ómenĭ plinĭ de cunoscinţe cei-ce au eşitŭ din scólele reale; eu însĕ aşŭ dori în interesulŭ tuturorŭ acestorŭ bărbaţĭ, ca *ei sĕ fi absolvată gimnasiulŭ.* Credeţi-mĭ, D-lorŭ, că ómenii, carĭ au eşitŭ dintr'unŭ institutŭ humanisticŭ, suntŭ apţĭ la mai multe ramurĭ ale vieţei, ca aceea, carĭ au absolvatŭ o scólă curata reală. S'au fostŭ numitŭ aci trei miniştri, trei bărbaţĭ, carĭ astădĭ — eu recunoscŭ acésta — lucréză ca bărbaţĭ de statŭ escelenţĭ şi după afirmaţiunea antevorbitorului meu, totuşĭ n'au absolvatŭ cursulŭ regulatŭ alŭ studiilorŭ. Este acésta într'adevĕrŭ unŭ argumentŭ în contra esamenului de maturitate alŭ nostru? Nu credŭ acésta. La astfelŭ de ómenĭ e vorba de facultatea escelentă şi nu de esamenulŭ de maturitate.

»Planurile de învĕţămêntŭ nu se facŭ nicĭ pentru talente nicĭ pentru netalente. Noi lucrămŭ pentru o bună specià mijlociă şi solidă. (Fórte bine! în stânga.) Acesta este principiulŭ, care trebue observatŭ la compunerea planurilorŭ de învĕţămêntŭ. Ce póte presta unŭ copilŭ, unŭ june de facultate mediocră? Décă unŭ talentatŭ póte sĕvĕrşi, acésta nu aparţine aci, tocma aşa, precum eu nu potŭ şi nu voiu face nicĭ-odată unŭ planŭ de învĕţămêntŭ pentru unŭ netalentatŭ. Din contră eu nu dorescŭ, ca cei netalentaţĭ, fiă săracĭ séu avuţĭ, sĕ absolveze gimnasiulŭ. Cu privire la cei săracĭ eu voiu schimba póte politica instrucţiunii într'o direcţiune óre-care. ¡Voiescŭ ca tinĕrului talentatŭ, dér sĕracŭ, sĕ-i fiă calea deschisă până la universitate (Bravo!) şi peste universitate în viaţa publică. Noi avemŭ lipsă de puterea lui, de facultăţile lui spirituale. *Acésta este trecerea din straturile de josŭ în societatea mai înaltă. Pe acésta se baséză societatea, de acésta nu se póte ea lipsi nicĭodată.* (Bravo! Bravo! în stânga). In şcólele mai înalte ea n'are trebuinţă de sĕracĭ netalentaţĭ, căcĭ ei formézâ unŭ periculŭ mare, unŭ periculŭ, care de regulă nu se bagă în sémă. Pentru aceea eu îmĭ voiu îndrepta atenţiunea asupra stipendiilorŭ, pentru aceea voiu purta de grijă, ca stipendiile sĕ se măréscă prin contragere séu prin alte mijlóce, dér sĕ se dea numai tinerilorŭ sĕracĭ bravĭ şi talentaţĭ din poporŭ (Bravo! Bravo! în stânga) şi sĕ se dea în mĕsură suficientă.*)

Esamenulŭ de maturitate (bacalaureatulŭ), de care încă s'a vorbitŭ aci, este una din instituţiunile acele în şcóla nóstră, carĭ au o mulţime de adversarĭ. Aceştia au efectuitŭ ca din partea administraţiunii instrucţiunii sĕ apară unŭ şirŭ întregŭ de ordinaţiunĭ, carĭ desbrăcară esamenulŭ de maturitate de adevĕratulŭ sĕu caracterŭ. S'a efectuitŭ, ca unele obiecte sĕ nu se esamineze de felŭ la esamenulŭ de maturitate, şi s'au datŭ dispense în mĕsură mare pentru aceia, carĭ în decursulŭ singuraticelorŭ semestre au obţinutŭ o notă anumită. Eu nu sunt amiculŭ acestorŭ dispense, pentru că ele esercitéză o influinţă rea asupra cunoscinţelorŭ şcolarilorŭ. Décă cineva se dispenséză de istoriă la esamenulŭ de maturitate pe basa calculelorŭ bune semestrale, fiţĭ încredinţaţĭ, că acela după esamenulŭ de maturitate, décă capĕtă o întrebare simplă din acestŭ obiectŭ în multe casurĭ nu o rĕspunde de locŭ, într'altele numai mancŭ, pe când acela, care pe temeiulŭ calculelorŭ semestrale mai slabe, s'a presentatŭ la esamenulŭ pe maturitaie şi a primitŭ calcululŭ „suficientŭ« scie din istoriă multŭ. Acéstă esperienţă am făcut'o eu de multe orĭ la elevii încredinţaţĭ îngrijirii mele proprii, şi trebue sĕ admitŭ, că acésta sĕ întêmplă şi aiurea.

„Trebue sĕ introducemŭ înlesnirĭ, a venitŭ timpulŭ ca sĕ ne gândimŭ seriosŭ la o reformă a gimnasiilorŭ; a sositŭ timpulŭ ca sĕ ne cugetămŭ a ţiné sémă de unele pretensiunĭ, ce le face viéţa, şi a împlini acele dorinţe pe carĭ cu dreptŭ le pune poporaţiunea. Insĕ totŭ ce se va face, trebue sĕ purcédă din principiulŭ, că *nivoulŭ culturii în scólele medii sĕ nu se scadă* (Bravo! Bravo!) elŭ trebue sĕ fiă susţinutŭ celŭ puţinŭ la înălţimea de astădĭ, şi eu regretŭ, că trebue sĕ o spunŭ chiar astădĭ, că nu cunoscŭ altŭ drumŭ, decâtŭ ca timpulŭ, care trebue petrecutŭ în gimnasii sĕ se prelungéscă în interesulŭ tinerimii însĕşĭ. (Bravo! Bravo!)

*) Vedĭ aşa ar trebui sĕ se urmeze şi la noi Românii cu puţinele stipendii ce le avemŭ.
Red. Gaz.

Reproducêndŭ acestea din cuvêntarea ministrului austriacŭ de culte şi instrucţiune publică Dr. de Gautsch, credemŭ a fi făcutŭ unŭ serviciu mai alesŭ acelora din cetitorii nostri, carĭ se ocupă cu educaţiunea tinerimii nóstre române în gimnasii, resp. în şcólele medii. Credemŭ că cele enunţate de d. Gautsch în privinţa esamenului de maturitate, precum şi a înmulţirii claselorŭ gimnasiale cu una, vorŭ afla mulţĭ aderenţĭ, dér în acelaşĭ timpŭ şi mulţĭ adversarĭ. Suntemŭ însĕ convinşĭ că mulţĭ din adversarii esamenului de maturitate şi mai alesŭ ai studiului clasicŭ suntŭ ómenĭ de puţină greutate.

SCIRILE DILEI.

Referitorŭ la scirea ce amŭ reprodus'o erĭ după »Bud. Corr.«, »Egyetértés« primesce o telegramă din *Sigetulŭ Marmaţiei,* prin care se desminte tóte cele publicate de elŭ despre „agitaţiunile daco-române,« despre „ferberea comitatului,“ despre „subminarea cu dinamită a unei case maghiare de cătră agitatorii daco-românĭ,“ despre „plecarea unei deputaţiunĭ la Peşta, pentru a ruga pe guvernŭ, ca sĕ pună stavilă agitaţiunilorŭ daco-române.“ Adevĕrulŭ este, după informaţiunea lui „Egyetértés“, că o calfă de cismarŭ, care n'avé de lucru a începutŭ sĕ agiteze în Bacîca-mare între poporŭ şi a-lŭ revolta în contra nemţilorŭ, jidanilorŭ şi în contra „domnilorŭ.“ Calfa de cismarŭ, cu numdle Andruszek, a fostŭ arestatŭ şi predatŭ în mânile justiţiei. — Nicĭ nu ne îndoimŭ că foile unguresci vorŭ primi bobârnace Atâta numai că suntŭ nesimţitóre şi puţinŭ le pasă de risulŭ şi batjocura la care se espunŭ. Dér asta'i tréba lorŭ, atâta scimŭ că nouĕ ne facŭ marĭ servicii.

—x—

Ni se scrie din *Siculia română*, că acolo bântue difteria. Dela 1 Martie până la 1 Aprilie a seceratŭ 13 victime. Scóla e închisă. Totŭ acéstă bólă a seceratŭ din Octomvre 1878 până în Octomvre 1879 peste 50 victime din aceeaşĭ comună. In 1884 încă a fostŭ difteriă, dér nu cu atâta furiă; au fostŭ vr'o 12 casurĭ. In lunile de érnă a. c. a grasatŭ şi în comunele Deagu şi Bordu cu mare furiă, acum însĕ a încetatŭ.

—x—

D-lŭ Dr. *Iuliu Mureşanŭ,* medicŭ de regimentŭ classa II-a, a fostŭ transferatŭ dela regimentulŭ de infanteriă 86. la regimentulŭ de infanteriă 50, în statulŭ maiorŭ.

—x—

In *Căuşiu* avemŭ dietă. Dr. Gustav *Lindner*, pro-

FOILETONŬ.

Finocŭ.

(Poveste.)

A fostŭ ce-a fostŭ, că de n'ar fi fostŭ nu m'aşŭ lega a minţi. A fostŭ odată o gazdă mare şi gazda asta nu avé decâtŭ numai o fată, care era tare dragă părinţilorŭ şi pentru aceea ei nicĭ nu o lăsau sĕ umble singură. Intr'o diminéţă s'a dusŭ după apă la o fântână afară din satŭ. Pe drumŭ, venindŭ cătră casă, s'a întêlnitŭ cu doĭ ómenĭ. Acestia i-au cerutŭ puţină apă. Fata dise, că bucurosŭ li-o dă sĕ-o bea, décă le trebue şi tótă, că la işĭ va scóte alta. Omenii mei au făcutŭ aşa de bine şi i-au bĕutŭ apa tótă din ulciorŭ; i-au mulţămitŭ şi s'au dusŭ în tréba lorŭ pe aicĭ în colo. Er' biéta fată s'a întorsŭ la isvorŭ şi şi-a umplutŭ a doua óră vasulŭ. Când a venitŭ acasă început'a mumă-sa a o ocărî în totŭ felulŭ, că de ce-a şedutŭ atâta. Ea i-a spusŭ ce i s'a întêmplatŭ din firŭ în pĕrŭ cu cei doi ómenĭ.

Fata de când i-au bĕutŭ ómenii apa s'a simţitŭ împovărată. De ruşinea părinţilorŭ, s'a luatŭ dară pe drumŭ şi s'a dusŭ, s'a dusŭ multă lume'nperăţiă ca Dumnedeu sĕ-o ţiă, că cuvêntulŭ din poveste mândru şi frumosŭ este, cine va asculta bine va învĕţa, cine va durmi bine se va odihni.

A intratŭ biéta de ea într'o pădure, unde s'a întêlnitŭ cu doi corbĭ. Şi-a poruncitŭ corbilorŭ: Corbilorŭ mergeţĭ voi înainte şi'mĭ faceţĭ o mică colibă se mĕ potŭ scuti peste nópte! Corbii pe unde le-a fostŭ loculŭ numitŭ nu i-au făcutŭ. Când a ajunsŭ fata în loculŭ acela, a datŭ Dumnedeu sfântulŭ de i-au eşitŭ înainte doi porumbĭ mândri, ca porumbii lui Noe înaintea ei. Şi-a disŭ ea cătră porumbĭ: Porumbilorŭ, mergeţĭ în cutare locŭ şi'mĭ faceţĭ o colibă! Când a ajunsŭ fata la loculŭ numitŭ, era coliba gata şi s'a băgatŭ în colibă. Peste nópte a născutŭ unŭ copilŭ.

Diminéţa au venitŭ la ea doi ómenĭ şi-au întrebat'o, că botezatu-şi-a copilulŭ orĭ ba? Ea le-a spusŭ că nu l'a botezatŭ. — „Pe Marţĭ séra, au disŭ ei, vomŭ veni şi-lŭ vomŭ boteza.“ Dicêndŭ acestea s'au dusŭ. Când a fostŭ Marţĭ pe la amédĭ étă că au venitŭ alţĭ doi ómenĭ la ea în colibă şi i-au spusŭ, că atuncĭ, când va vedé că vinŭ nănaşii, se ésă afară înaintea colibei, sĕ'şĭ facă cruce şi sĕ mulţămescă lui Dumnedeu că şi-a căpĕtatŭ nănaşĭ.

Când a fostŭ cătră séră, când venéu nănaşii, ea a uitatŭ ce au învĕţat'o ómenii ceia. Dér' la copilŭ i-a venitŭ în minte şi a disŭ cătră mumă-sa: — »Mamă, scii ce-au disŭ cei doi ómenĭ astădĭ?!« Acuma şi-a adusŭ şi ea aminte. A eşitŭ înaintea colibii şi şĭ-a făcutŭ cruce. Atuncĭ toţĭ au fugitŭ, pe unde fugéu, lemnele tóte le sdrobéu. Din asta ea s'a nĕcăjitŭ rĕu.

In cealaltă di la amédĭ ér' i-au venitŭ cei doi ómenĭ şi au întrebat'o că botezatu-şĭ a aséră copilulŭ? Ea le-a spusŭ, că dacă a eşitŭ afară şi şi-a făcutŭ cruce, i-au fugitŭ nănaşii. — „Vedĭ la cine ţi-a datŭ copilulŭ sĕ ţi-lŭ boteze? Dănĭ lŭ sĕ-lŭ botezămŭ noi!«

Şi l'a datŭ şi l'au botezatŭ ei, şi i-au pusŭ nume: Finocŭ, fiulŭ lui Dumnedeu. Câtă vreme au şedutŭ ei aci, copilulŭ totŭ plângea. Şi au întrebat'o ómenii: »Nevastă, de ce'ĭ plânge copilulŭ?« Cu ruşine şi cu greutate mare le-a spusŭ, că e flămêndŭ.

— „Dă-i déră ceva de mâncare.« — „Dér' mie ruşine sĕ cautŭ sĕ scotŭ, ce-am băgatŭ în focŭ.« Ea a fostŭ băgatŭ în focŭ nisce putrigaiu. Omenii nu'i dedéu pace, totŭ îi diceu sĕ caute. A căutatŭ şi în focŭ a aflatŭ, în locŭ de ce a băgatŭ, o pâne mare frumósă. A scos'o din focŭ, a pus'o pe masă şi-a îmbiatŭ şi pe ómenĭ se mânce din ce-a datŭ Dumnedeu. De ce tăia pânea, de aceea totŭ crescea. Când s'au dusŭ nănaşii, ei i-au implântatŭ o sabiă şi-o puşcă înaintea colibii şi au disŭ cătră mama copilului, că atuncĭ când va fi elŭ în stare sĕ le scótă, va puté se trăiéscă orĭ-unde.

Copilului îi mergea bine, crescea 'ntr'o di ca'n două, în două ca'n nouĕ şi s'a făcutŭ mărişorŭ. Odată jucân-

esorŭ de dreptŭ le Universitatea din Clușiu, a făcutŭ ca prelegerile sale, Joia dup'amédĭ, sĕ fiă cercetate de toțĭ ascultătorii sĕi, ținêndu-se în aceea ḑi ședință dietală. Mica dietă ișĭ are președinte, vice-președinte, secretarĭ, cu unŭ cuvêntŭ birou formalŭ și s'a constituitŭ după tóte regulele parlamentare. Joia trecută s'a tractatŭ »în generalŭ« proiectulŭ de lege asupra reformei jurisdicțiunilorŭ. Maioritatea *a respinsŭ* la finele desbaterii generale proectulŭ cu tóte discursurile »strălucite« ținute în favórea lui. Acestŭ resultatŭ alŭ votării a produsŭ — după ce se scie că adevĕrata cameră a deputațilorŭ a primitŭ în generalŭ proiectulŭ — mare ilaritate. Cu tótă respingerea »în generalŭ«, dieta din Clușiu se va ocupa adĭ Joi cu proiectulŭ »în specialŭ.«

—x—

In comitatulŭ *Marmației* o mulțime de Jidanĭ și Maghiarĭ s'au presentatŭ mutilațĭ la recrutare; cu tóte acestea însĕ au fostŭ recrutațĭ la honvedime.

—x—

Profesorii dela gimnasiulŭ din *Neutra* au făcutŭ *grevă* din causa unei ciocnirĭ cu directorulŭ gimnasiului. Profesorii nu vorŭ a mai ține prelegere.

—x—

Guvernulŭ ungurescŭ a găsitŭ cu cale sĕ facă economii luândŭ dela gură totŭ celorŭ carĭ abia trăescŭ de adĭ pe mâne. Diurniștilorŭ li s'a redusŭ diurna dela 1 fl. la 40 cr. și în unele părțĭ până la 30 cr. pe ḑi. Mulțĭ din ei au fostŭ concediațĭ, alții s'au vĕḑutŭ silițĭ sĕ-șĭ caute alte ocupațiunĭ. Cei dela tribunalulŭ și judecătoriile cercuale din comitatulŭ Baranya s'au pusŭ în grevă. Lucrările stau baltă, căcĭ nu se potŭ revolva. Vai de cei carĭ au pricinĭ pela judecătorĭ! Harnicŭ guvernŭ! Camera aevocațilorŭ din Cincĭ-Bisericĭ a telegrafiatŭ ministrului sĕ aducă lucrurile în ordine.

—x—

Ni se scrie din Câmpiă, că espeditorulŭ postalŭ M Mik'os din *Sânmihaiulŭ de Câmpiă* a fostŭ suspendatŭ din oficiu pentru defraudare de 360 fl. v. a.

—x—

La oficiulŭ postalŭ din *Vinga* au intratŭ într'una din nopțile trecute mai mulțĭ făcĕtorĭ de rele. Hoții, carĭ fură goniți de cătră magistrulŭ postalŭ, mirosiseră că atuncĭ au fostŭ aduse acolo mai multe mii de florinĭ.

—x—

După tab'oulŭ sĕptĕmânalŭ alŭ biuroului statisticŭ din *Pesta*, în sĕptĕmâna trecută s'au născutŭ în capitală 347 copii și au muritŭ 352 persóne. Dintre copii născuțĭ vii au fostŭ 242 legitimĭ și 105 *nelegitimĭ*. Dintre cei rĕposațĭ au fostŭ 218 de sexŭ bărbătescŭ, 134 de sexŭ femeescŭ.

—x—

In biserica din *Șopronŭ* au intratŭ câțĭ-va făcĕtorĭ de rele și au furatŭ de acolo mai multe obiecte în valóre de 2000 fl.

—x—

O ordinațiune a ministerului ungurescŭ permite fabricei de cartușe (patróne) din *Pojunŭ* d'a preda guvernului grecescŭ 42,500 de cartușe de revolverŭ.

—x—

Trenulŭ fulgerŭ a deraliatŭ Duminecă nóptea spre Lunĭ între Pitești și Slatina. Fochistulŭ a fostŭ omorîtŭ și mașinistulŭ e greu rănitŭ. Se crede că șinele au fostŭ scóse de rĕufăcĕtorĭ.

—x—

Astă séră se va juca la *teatru germanŭ* „Maria Stuart," tragediă în 5 acte de Fridericŭ Schiller. Rolulŭ „Mariei Stuart« îlŭ jócă d-na *Hermina Albrecht.*

Din Bucovina.

Cernăuțĭ, Martie 1886.

Noi Bucovinenii așteptămŭ cu mare dorŭ câte o corespondență din Bucovina reprodusă în »Gazeta Transilvaniei" cu atâta mai multŭ, deórece nu avemŭ altă fóiă politică în care sĕ ne scriemŭ voile și nevoile nóstre. De o bucată de timpŭ nu sĕ pré grăbescŭ corespondenții Bucovinenĭ din anulŭ trecutŭ ai „Gazetei" de a ne scrie câte o noutate, ca când ar fi deja tóte bine puse la cale. Publiculŭ românŭ de aicĭ se minunéză multŭ de tăcerea lui Muciu Scaevola. Óre sĕ nu fiă elŭ unulŭ din tagma sânțilorŭ părințĭ, care — după cum ḑicea corespondentulŭ Clainău — a voitŭ numai sĕ-șĭ ajungă scopulŭ? I-o fi datŭ cine-va, vréu sĕ ḑicŭ consistoriulŭ vr'unŭ ciolanŭ sĕ ródă și acuma, fiindŭ ocupatŭ, n'are când scrie; séu póte și-a friptŭ Muciu și cealaltă mână și nu póte scrie. Fiă una séu alta causa tăcerei lui Muciu, eu unulŭ voescŭ a-lŭ lăsa sĕ dórmă în pace și a mĕ încerca singurŭ a scrie ceva.

După cum au amorțitŭ corespondențele din „Gazeta," s'ar părea că Consistoriulŭ nostru s'ar fi pocăitŭ, déră acésta nu-i așa, și proverbulŭ românŭ „lupulŭ își schimbă pĕrulŭ, der năravulŭ ba," este pentru dênsulŭ fórte potrivitŭ. Nepotismulŭ, acestŭ pĕcatŭ moștenitorŭ, jócă și acuma chiar mai bătătorŭ la ochĭ, decâtŭ mai nainte, unŭ rolŭ fórte însemnatŭ, așa că și cei protegiațĭ de împrejurările de astădĭ ar puté întrebă sĕ se certe: „De ce nu sunt eu denumitŭ ca parochŭ la Boianŭ, care, sunt nepotŭ numai de Archimandritŭ-consilierŭ?

Profeția din anulŭ trecutŭ a lui Muciu s'a împlinitŭ. Părintele A. Ciupercoviciu, care este cumnatŭ cu părintele Archimandritŭ Călinescu, este deja de multŭ denumitŭ ca parochŭ la Boianŭ. Éră părintele Jurco, care ține de soțiă o nepótă cu influință este denumitŭ ca parochŭ la Costișa.

Intre competenții la parochia din Boianŭ au fostŭ dintre preoții de ajutorŭ de atuncea și părintele T. Polonicŭ, déră nefiindŭ elŭ rudă cu sânții părințĭ dela cârmă nu a fostŭ, deși mai bĕtrânŭ în serviciu decâtŭ părintele Ciupercoviciu, denumitŭ ca parochŭ în parochia acea.

Causa, se ḑice, ar fi aceea, că părintele Ciupercoviciu a fostŭ administratorŭ în Boianŭ șese lunĭ întregĭ, pentru carĭ i s'a numĕratŭ 3 anĭ mai multŭ în serviciu.

Óre de ce nu s'au luatŭ în privire și părintelui Polonicŭ cei 10 anĭ de serviciu câtŭ a fostŭ mai multŭ decâtŭ administratorŭ în Roșia, fiindŭ că parochulŭ repausatŭ M. H. pătimea de podagră și nu făcea nicĭ unŭ serviciu, pe când părintele amintitŭ făcea acolo serviciulŭ pentru doi, adecă: pentru parochŭ și pentru preotŭ de ajutorŭ?

Rĕspunsulŭ îlŭ potŭ da eu: Părintele Polonicŭ nu era, precum parochulŭ actualŭ G. Hostincu, rudă cu Metropolitulŭ. Cu ce devotamentŭ a lucratŭ părintele Polonicŭ pentru biserica și scóla din Roșia scimŭ, scimŭ însĕ și aceea ce lucréză părintele H.

Unŭ domnŭ consilierŭ consistorialŭ s'a esprimatŭ odată în societatea română din Cernăuțĭ, pe când părintele Polonicŭ era fericitŭ de a fi preotŭ de ajutorŭ sub parochulŭ actualŭ, cumcă și lui P. ii va găsi o codiță pentru școla din Mănăstirice. Óre părintele consilierŭ înainte amintitŭ nu a avutŭ — precum scim că are — atâta influință asupra Consistoriului și Metropolitului, ca sĕ nu-i trimiță Consistoriulŭ unŭ decretŭ de laudă pentru împărtășirea cu devotamentŭ a învĕțăturilorŭ din religiune tineretului din școla din Roșia, aceluia, căruia îi caută codițe, și tocmai acuma, când era parochŭ la Satu-mare și nu avé trebuință de unŭ decretŭ de laudă. Eu din parte-mĭ așŭ da sfatulŭ meu dèlŭ Consistoriului, că de acuma înainte se dea preoților din Roșia decrete de laudă pentru școlă și alte merite, când sunt în funcțiune acolo, căcĭ altmintrelea s'ar păré că Consistoriulŭ sĕ ține de proverbulŭ: »ómenii cei onestĭ sunt remunerațĭ d'abia după mórte.« Lumea însĕ este guralivă și vorbesce, că Consistoriulŭ d'aceea i-a trimisŭ părintelui P. unŭ decretŭ de laudă, ca sĕ-i astupe cu elŭ gura și sĕ nu lăiéscă atâta. (va urma.)

DIVERSE.

Catechismulŭ socialistŭ. — O carte cu acestŭ titulŭ au edatŭ socialiștii belgianĭ. În librării nu se póte căpĕtă. Se află însĕ în casa tuturorŭ lucrătorilorŭ. Publicămŭ și noi unŭ micŭ estractŭ din ea: — Cine ești? — Sunt sclavŭ. — Ce este sclavulŭ? — Sclavulŭ este o ființă, care are datorința sĕ lucre și sĕ sufere pentru alții. — În ce se deosebesce în Belgia omulŭ liberŭ de celŭ sclavŭ? In Belgia omulŭ liberŭ e bogatŭ, ér sclavulŭ e săracŭ. — Suntŭ și în alte țĕrĭ sclavĭ? Nu suntŭ. Republica francesă, republica Șvițerană, Statele unite din America și alte multe state constau numai din liberținĭ. Cetățenii facŭ legile și cetățenii se supunŭ lorŭ... — Ce este dér de lipsă, pentru ca sclavulŭ sĕ se facă omŭ liberŭ? — Trebue sĕ i se dea dreptulŭ de alegere, va sĕ ḑică sĕ se introducă dreptulŭ de alegere generalŭ... — Cine facŭ acum legile in Belgia? — In Belgia legile le facŭ acum bogații pentru bogațĭ și contra săracilorŭ. Legile se facŭ pentru aceia, carĭ nu lucră nimica și în contra acelora, carĭ muncescŭ. — Câte felurĭ de dare plătițĭ? — De tóte felurile. Plătimŭ pentru aerŭ și pentru sóre, pentru că intră pe ferestre în odăile nóstre, plătimŭ și pentru apă, pentru că o consumămŭ. Numai pentru unŭ lucru nu plătimŭ.... — Și acelŭ lucru? — Acelŭ lucru este venitulŭ, pentru că numai bogații îlŭ au; acésta de sine se'nțelege... — Așadéră suntŭ ómenĭ, carĭ nu plătescŭ dare, cu tóte că au câte 100 000 de francĭ venitŭ anualŭ? Așa este. — In privința lefilorŭ lucrătorilorŭ esistă vr'o lege în Belgia? — Nu esistă. Fabricantulŭ plătesce lucrătorilorŭ câtŭ vrea. — Cum se plătesce munca? — Cu câtŭ muncesce mai multŭ lucrătorulŭ, cu atâtŭ i se plătesce mai puținŭ, și cu câtŭ muncesce mai puținŭ cu atâtŭ i se plătesce mai multŭ. Cine te guvernéză, sclavule? — 30,000 de ómenĭ liberținĭ. — Ómenĭ onești? — Ba. Totŭ mereu speculéză și trăescŭ din munca nóstră; nu-ne dau nouĕ nimicŭ. — Ce-țĭ lasă ție? — Nimicŭ. Bogații ne ducŭ fetele și ni-le aruncă în noroiulŭ prostituției. Bărbații noștri se folosescŭ pentru apĕrarea lorŭ. Ne răpescŭ încă și viéța, numai ca sĕ se pótă înbogăți. — Cum poțĭ sĕ ajungĭ la dreptulŭ de a fi alegĕtorŭ? — Décă vomŭ merge toțĭ în Bruxela sĕ pretindemŭ drepturĭ, sĕ mergemŭ toțĭ din tóte părțile Belgiei. — Cândŭ vĕ întâlnițĭ? — La 13 Iunie a. c., în ḑiua ântéia a Rosalielorŭ vomŭ fi toțĭ în Bruxela. Mergemŭ pe josŭ până acolo și acolo vomŭ fi 25,000 lucrătorĭ din Gent, 20,000 din Lege și 20,000 din Charleroi. Aicĭ vorŭ fi toțĭ lucrătorii și guvernulŭ ne va da dreptulŭ de alegere la strigătulŭ nostru: „Trăiéscă poporulŭ! Trăiéscă libertatea!"

***

Moralitatea unui directorŭ teatralŭ. — Teatrulŭ din Verona în sĕptĕmânile trecute nu prea eră cercetatŭ. Directorulŭ se supĕră fórte multŭ de nepăsarea publicului. In sfêrșitŭ îi trecŭ prin minte o invențiune nostimă. Publică în ḑiarele din Verona mai multe anunțurĭ, prin carĭ inscință pe „dómnele și domnișórele morale și cinstite din orașŭ" că de acum încolo sĕ fiă cu mare băgare de sémă de afișele teatrale. Décă afișulŭ teatralŭ va fi »albŭ,« atuncĭ piesa ce se representă este morală; ér décă afișulŭ teatralŭ este roșu, atuncĭ piesa, ce se va representa nu va fi conformŭ cerințelorŭ morale, și róga pe nevinovatele domnișóre și domnișorĭ, ca atuncĭ sĕ nu vină la teatru. Ḑiarulŭ "Provincia« de unde estragemŭ aceste rêndurĭ, ḑice că în „tóte serile roșii« teatrulŭ e înțesatŭ de publicŭ.

Editorŭ: Iacobŭ Mureșianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurelŭ Mureșianu

---

duse pe dinaintea colibei, a smulsŭ pușca. De-acuma n'a mai ședutŭ acasă, că dóră vedé elŭ că nu e unŭ motoflete de copilŭ. A luat'o cu elŭ și-a umblatŭ în tóte ḑilele cu ea prin codri și pădurĭ la vênatŭ. Impușca câte unŭ iepure și câte o cióră, și trăiau bine.

Umblândŭ odată érășĭ prin codri, a vĕḑutŭ într'un vêrfŭ de délŭ trei copiĭ de bălaurŭ sfădindu-se. Lorŭ le-au rĕmasŭ dela tatălŭ lorŭ o pĕreche de papucĭ, o pălăriă și unŭ bățŭ, și nu sciau cum sĕ-le împartă. S'a dus dér' la ei și i-a întrebatŭ, că de ce trebă-sŭ uneltele acelea? Ei i-au rĕspunsŭ, că décă face cu bățulŭ cătră cine-va, acesta se face stană de pétră; cu pĕlăria póte mânca orĭ-cine la masă și nu'lŭ vede nimenea; cu papucii póte omulŭ sĕ trécă peste mare, căcĭ se despică în două și merge pe ea ca pe uscatŭ.

Acestea 'mĭ vorŭ fi bune și mie, a socotitŭ elŭ. A luatŭ bățulŭ, a făcutŭ cătră ei cu elŭ de trei orĭ și s'au făcutŭ îndată trei stane de pétră. A luatŭ apoi și pălăria și și-a trasŭ papucii. A trecutŭ peste mare și-a intratŭ într'o curte unde erau doi-spre-ḑece smei, carĭ tocmai mâncau la masă. Elŭ décă i a vĕḑutŭ mâncând așa de bine, i s'a făcutŭ poftă și lui; și-a pusŭ pălăria în capŭ, s'a pusŭ la masă cu ei și a mâncatŭ atâtŭ de multŭ, încâtŭ, pe când tot-d'a-una le-au 'rĕmasŭ, acuma nu li s'a ajunsŭ. Smeii au întrebatŭ pe bucătărésa cum de-a făcutŭ așa de puțină mâncare, de ei toțĭ suntŭ flămânḑi?

Finocŭ décă a mâncatŭ s'a dusŭ la ușă, a făcutŭ cu bățulŭ cătră ei și toțĭ s'au făcutŭ stane de pétră, numai unŭ bĕtrânŭ nu a mai rĕmasŭ. Pe ăsta l'a încuiatŭ într'o casă pustiă, ér' pe ceil'alțĭ i-a aruncatŭ afară. S'a întorsŭ apoi acasă la mumă-sa și-a ḑisŭ cătră ea: — „Mamă, sĕ mergemŭ, că mĭ-am câștigatŭ eu alte case de locuitŭ.«

S'au luatŭ amêndoi la drumŭ și s'au dusŭ la curțile smeilorŭ. Tóte cheile dela tóte ușile le-a datŭ Finocŭ mume-și, numai una nu. Ea a totŭ umblatŭ și-a măturatŭ în tóte chiliele, numai în aceea, unde era smeulŭ celŭ bĕtrânŭ nu putea intra. Feciorulŭ era la vênatŭ. Ea, când a venitŭ elŭ séra acasă, a fostŭ supĕrată, adecă s'a făcutŭ supĕrată, și-a ḑisŭ cătră Finocŭ: — „Dragulŭ mamei, tóte cheile mi-le-ai datŭ, numai dela chilia cea din urmă nu.« — „Da lasă mamă, că cheia aceea totŭ nu'țĭ e de folosŭ Dumitale!«

N'a fostŭ destulŭ cu atâta, că ea nu i-a datŭ pace până nu i-a datŭ și cheia aceea. Elŭ décă i-a datŭ cheia s'a luatŭ și s'a dusŭ éră la vênatŭ. Ea, câtŭ ce s'a dusŭ elŭ, a deschisŭ și ușa cea dela chilia din urmă, unde a vĕḑutŭ o bute mare și încă unŭ smeu bĕtrânŭ, ce-șĭ deschidea ochii cu cârjele. Și a ḑisŭ smeulŭ cătră nevastă: — „Taie'țĭ degetulŭ celŭ micŭ și picură trei picăturĭ de sânge sĕ plesnéscă cercurile acestea, că 'țĭ voiu prinde bine cândva în viéță.«

Ea n'a mai așteptatŭ sĕ mai ḑică smeulŭ a doua óră; și-a tăiatŭ degetulŭ și a picuratŭ trei picurĭ de sânge; au plesnitŭ cercurile de pe bute și a eșitŭ haramulŭ de smeu afară; s'a 'ntorsŭ peste capŭ de trei orĭ și s'a făcutŭ unŭ feciorŭ mândru ca alŭ ei și s'a rugatŭ de nevastă sĕ-i dea ceva de mâncatŭ. Ea îndată i-a și datŭ, că vedĭ, rogu-te, s'a îndrăgitŭ în posnitulŭ de smeu. Décă a gătatŭ smeulŭ de mâncatŭ s'au pusŭ ei și s'au sfătuitŭ cum arŭ puté sĕ omóre pe Finocŭ? Indrăcitului de smeu i-a plesnitŭ prin minte în curêndŭ ceva, și a ḑisŭ cătră nevastă sĕ se facă bolnavă când îi va veni ficiorulŭ acasă și sĕ-i spue că atuncĭ numai se va însănĕtoșa, când îi va aduce apă de unde se batŭ munții în capete ca berbecii.

Dinaintea casei era unŭ pĕrŭ, care era unŭ semnŭ pentru ficiorŭ. Pĕrulŭ ăsta înfloria când venea elŭ acasă și se veștejea când se ducea. — Séra a venitŭ Finocŭ acasă dela vênatŭ și a aflat'o pe mumă-sa bolnavă în patŭ, și a întrebat'o: — „Ce-i mamă, ești bolnavă! — „Bolnavă, dragulŭ mamei și nu mĕ voiu face sănĕtósă până ce nu 'mĭ vei aduce apă de unde se batŭ munții în capete ca berbecii, că așa am visatŭ«.

(Va urma).

Cursulŭ la bursa de Viena

din 7 Aprilie st. n. 1886

Rentă de aurŭ 4%	103 95
Rentă de hârtiă 5%	95.45
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	152.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	100.30
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	127 —
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	117.50
Bonurĭ rurale ungare	104 70
Bonurĭ cu cl. de sortare	104 70
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	105 —
Bonurĭ cu cl. de sortare	104 70
Bonurĭ rurale transilvane	104 70
Bonurĭ croato-slavone	104.70
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	100.—
Imprumutulŭ cu premiu ung.	121.25
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	124.—
Renta de hărtiă austriacă	85.35
Renta de arg. austr.	85.45
Renta de aurŭ austr.	113 85
Losurile din 1860	139 75
Acţiunile băncei austro-ungare	878 —
Act. băncei de creditŭ ung.	294.—
Act. băncei de creditŭ austr.	296 30
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.93
Napoleon-d'orĭ	999.—
Mărcĭ 100 împ. germ.	61 70
Londra 10 Livres sterlinge	125.90

Bursa de Bucuresci.

Cota oficială dela 22 Martie st. v. 1886.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%).	$93^1/_2$	$94^1/_2$
Renta rom. amort. (5%)	96—	97—
» convert. (6%)	89—	90—
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	32—	33—
Credit fonc. rural (7%)	$102^1/_2$	$103^1/_4$
» „ „ (5%)	$86^1/_2$	87—
» » urban (7%)	99—	100—
» » » (6%)	$91^1/_2$	$92^1/_2$
» » » (5%)	$82^1/_2$	$83^1/_2$
Banca naţională a României 500 Lei	——	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
« » » Naţională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă	14 —	$14^1/_2$—
Bancnote austriace contra aurŭ.	2.01—	2.02

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 8 Aprilie st. n. 1886.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.68	Vênd.	8.70
Argint românesc	»	8.60	»	8.65
Napoleon-d'orĭ	»	9.97	»	10.—
Lire turcescĭ	»	11.20	»	11.30
Imperialĭ	»	10.20	»	10.30
Galbenĭ	»	5.86	»	5.90
Scrisurile fonc. »Albina«	»	100.—	»	101.—
Ruble Rusescĭ	»	124.—	»	$125.^1/_2$
Discontulŭ	»	7—10 % pe anŭ.		

Tarifa anunţurilorŭ şi inserţiunilorŭ.

Anunciurĭ în pagina a IV-a linia de 30 litere garmond fl. —cr. 6.
Pentru inserţiunĭ şi reclame pagina a III linia à fl. — cr 10.

Pentru repeţirĭ se acórdă următórele rabate:

Pentru repeţirĭ de 3— 4 orĭ	10%
„ „ „ 5— 8 „	15%
„ „ „ 9—11 „	20%
„ „ „ 12—15 „	30%
„ „ „ 16—20 „	40%
Dela 20 de repeţirĭ în susŭ	50%

Pentru anunciurĭ ce se publică pe mai multe lunĭ se facŭ învoirĭ şi reducerĭ şi peste cele însemnate mai susŭ.

Avisŭ d-lorŭ abonaţi!

Rugămŭ pe d-nii abonaţi ca la reînoirea prenumeraţiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ şi numerii de pe fâsia sub care au primitŭ ḑiarulŭ nostru până acuma.

Domnii ce se abonéză din nou sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ şi sĕ arate şi posta ultimă. *ADMINISTR. „GAZ. TRANS.“*

Anunţămŭ acelorŭ onoraţĭ cetitorĭ, carĭ vorŭ binevoí a se aboná la fóia nóstră de aicĭ încolo, că avemŭ încă în reservă numerĭ de la începutulŭ anului 1886 prin urmare potŭ sĕ aibăcolecţiunea completă.

ADMINISTRAŢIUNEA „GAZ. TRANS.“

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	—	7.45	—
Predealŭ	—	—	12.50	—
Predealŭ	—	—	1.09	—
Timişŭ	—	—	1.40	—
Braşovŭ	—	—	2.27	—
Braşovŭ	6.22	—	2.55	—
Feldióra	7.01	—	3.38	—
Apatia	7.33	—	4.17	—
Agostonfalva	8.01	—	4.47	—
Homorodŭ	8.45	—	5.42	—
Haşfaleu	10.10	—	7.37	—
Sighişóra	10.29	—	8.01	—
Sighişóra	10.39	—	8.21	—
Elisabetopole	11.19	—	9.05	—
Mediaşŭ	11.54	—	9 48	—
Copsa mică	12.12	—	10.02	—
Micăsasa	12.56	—	6.20	—
Blaşiu	1.30	—	6.59	—
Crăciunelŭ	1.45	—	7.15	—
Teiuşŭ	2.11	—	7.43	—
Aiudŭ	2.55	—	8.29	—
Vinţulŭ de susŭ	3.17	—	8.55	—
Uióra	3.24	—	9.04	—
Cucerdea	3.31	—	9 12	—
Ghirisŭ	4.09	—	10 23	—
Apahida	5.36	—	12.32	—
Cluşiu	5.56	—	12.59	—
Cluşiu	6.08	—	—	8.00
Nedeşdu	6.29	—	—	8.34
Ghirbĕu	6.45	—	—	8.59
Aghirişŭ	7.00	—	—	9.34
Stana	7.26	—	—	10.16
Huiedinŭ	7.48	—	—	11.04
Ciucia	8.28	—	—	12 17
Bucia	8.47	—	—	12.47
Bratca	9.06	—	—	1.21
Rév	9.26	—	—	2.05
Mező-Telegd	10 01	—	—	3.08
Fugyi-Vásárhely	10.20	—	—	3.39
Várad-Velinţe	10.30	—	—	3.55
Oradia-mare	10.37	—	—	4.06
Oradia-mare	10.51	—	10.37	—
P. Ladány	12.37	—	12 59	—
Szolnok	2.58	—	4.45	8.22
Buda-pesta	6 00	—	10.05	10.30
Viena	6.35	—	10.50	—
Viena	3.00	—	6.05	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ omnibus	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	—	—	—	—	—
Budapesta	6.47	—	3.15	6.20	8.00
Szolnok	10.37	—	7.29	9.11	11.40
P. Ladány	1.44	—	8.27	11.26	2.31
Oradea mare	5.33	—	—	1.28	—
Várad-Velencze	—	—	9.45	2.00	
Fugyi-Vásárhely	—	—	9.59	2 11	—
Mezö-Telegd	—	—	10.28	2.34	—
Rév	—	—	11.36	3.18	—
Bratca	—	—	12.10	3.41	—
Bucia	—	—	12.43	4.01	—
Ciucia	—	—	1.31	4.26	—
Huiedin	—	—	2.56	5.08	—
Stana	—	—	3.29	5.27	—
Aghiriş	—	—	4.0	5.50	—
Ghirbĕu	—	—	4.18	6.02	—
Nedeşdu	—	—	4.36	6.24	—
Cluşiu	—	—	5.05	6.43	—
Cluşiu	12 05	—	—	7.03	—
Apahida	12 31	—	—	7.26	—
Ghiriş	2.16	—	—	8.51	—
Cucerdea	3.12	—	—	9.31	—
Cucerdea	3.32	—	—	9.43	—
Uióra	3.41	—	—	9.51	—
Vinţulŭ de susŭ	3.50	—	—	9.58	—
Aiudŭ	4.25	—	—	10.24	—
Teiuşŭ	4.50	—	—	10.44	—
Crăciunelŭ	5.41	—	—	11.28	—
Blaşŭ	6.02	—	—	11.44	—
Micăsasa	6.40	—	—	12.18	—
Copşa mic	7.00	—	—	12.36	—
Mediaşŭ	—	—	—	1.22	6.01
Elisabetopole	—	—	—	1.56	6.40
Sigişóra	—	—	—	2.34	7.20
Haşfaleu	—	—	—	3.02	8.01
Homorod	—	—	—	4.41	10.05
Agostonfalva	—	—	—	5.30	11.02
Apatia	—	—	—	6.03	11.37
Feldióra	—	—	—	6.35	12.14
Braşovŭ	—	—	—	7.14	1.09
Braşovŭ	—	—	—	—	1.50
Timişŭ	—	—	—	—	2.48
Predealŭ	—	—	—	—	3.23
Predealŭ	—	—	—	—	4.56
Bucurescĭ	—	—	—	—	9.40

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiuşŭ	11.09	—	3.56
Alba-Iulia	11.46	—	4.27
Vinţulŭ de josŭ	12 20	—	4.53
Şibotŭ	12.52	—	5.19
Orăştia	1.19	—	5.41
Simeria (Piski)	1.48	—	6.08
Deva	2 35	—	6.39
Branicĭca	3.04	—	7.04
Ilia	3.36	—	7.29
Gurasada	3 50	—	7.41
Zam	4.25	—	8.12
Soborşin	5.09	—	8.49
Bĕrzova	5.56	—	9.29
Conopŭ	6.18	—	9.49
Radna-Lipova	6.57	6.14	10.23
Paulişŭ	7.12	6.30	10.37
Gyorok	7.27	6.47	10.52
Glogovaţŭ	7.56	7.17	11.18
Aradŭ	8.10	7.32	11.32
Szolnok	2.39	12.00	4 53
Szolnok	3.16	12.14	5.10
Budapesta	7.10	2.10	8.16
Viena	—	8.00	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ acceleratŭ	Trenŭ omnibus
Viena	11.00	7.15	—
Budapesta	8.05	1.45	8.10
Szolnok	11.02	3.44	11 40
Szolnok	11.12	4.02	12 00
Aradŭ	3.37	7.53	5.55
Glogovaţŭ	4.13	—	6 19
Gyorok	4.38	—	6.46
Paulişŭ	4.51	—	7.00
Radna-Lipova	5.10	—	7.23
Conopŭ	5.38	—	7.51
Bêrzova	5.57	—	8.10
Soborşin	6.42	—	5.58
Zam	7.14	—	9.28
Gurasada	7.43	—	9.56
Ilia	8.01	—	10.17
Branicĭca	8.21	—	10.38
Deva	8.47	—	11.05
Simeria (Piski)	9.05	—	11.23
Orăştiă	10 10	—	12.24
Şibotŭ	10.43	—	12.53
Vinţulŭ de josŭ	11.04	—	1.22
Alba-Iulia	11.19	—	1.40
Teiuşŭ	12 05	—	2.24

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	12.55	8.25
Aradulŭ nou	6.25	1.21	8.36
Németh-Ságh	6.50	1.46	8.54
Vinga	7.19	2.18	9.13
Orczifalva	7.38	2.36	9.25
Merczifalva	7.56	2.53	9.36
Timişóra	8.42	3.40	10.06

Simeria (Piski) Petroşenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Simeria	6 30	11.50	2.23
Streiu	7 05	12.27	3.00
Haţegŭ	7.53	1.19	3.49
Pui	8 46	2.10	4.40
Crivadia	9.33	2.57	5.28
Baniţa	10.11	3.35	6.07
Petroşenĭ	10.43	4.04	6.39

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	6.07	12.25	5.00
Merczifalva	6.40	1.16	5.50
Orczifalva	6.51	1.34	6.07
Vinga	7.08	2.04	6.32
Németh-Ságh	7.23	2.25	6.53
Aradulŭ nou	7.40	2.54	7.24
Aradŭ	7.50	3.10	7.40

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.
Petroşenĭ	6.49	9.33	5 28
Baniţa	7.27	10.14	6.08
Crivadia	8.06	10.54	6.43
Pui	8.50	11.37	7.35
Haţegŭ	9.31	12 17	8 02
Streiu	10.16	12.58	8 44
Simeria	10.53	1,35	9.15

Tipografia *ALEXI* Braşovŭ.